

OPHENIBEN DEVŁORESTYR

Radom 2010

Redakcja: Marianna Kwiatkowska

Opracowanie i tłumaczenie: Izabela Kwiatkowska
Stanisław Stankiewicz

Korekta: Karolina Kwiatkowska
Organizowanie
Kursów i Szkoleń

Ilustracje: Jolanta Markwat

Organizowanie Kursów i Szkoleń

Karolina Kwiatkowska

e-mail: karolinastankiewicz@vp.pl

Druk i oprawa:

ALDRUK Paweł Głogowski, 26-600 Radom ul. Miła 10, tel. 48 340 23 25, 505 071 585, aldruk1@vp.pl

Słowo wstępne

Biblia to Święta Księga chrześcijan. Jest również źródłem kultury moralnej, ponieważ prezentuje wzorzec postępowania, ukazując co dobre a co złe. Przedstawia prawdy o człowieku i złożoności ludzkiej natury. Daje odpowiedzi na pytania nurtujące ludzkość. Prezentuje ludzi, ich obyczaje i eksponuje, to co uniwersalne.

Biblia jest dziełem, które odegrało wielki wpływ na światopogląd, kulturę i język ludzi współczesnych. Dla wielu jest sacrum – czyli księgą świętą. Ma ona charakter ponadczasowy.

Jest źródłem tematów podejmowanych we współczesnej sztuce. Biblijne motywy są aktualne we współczesnej literaturze, malarstwie, rzeźbiarstwie i filmie.

Wydanie niniejszej książeczki miało na celu zapoznać wszystkie pokolenia Romów z przesłaniem Pisma Świętego w języku rodzimym. Wybór opowieści biblijnych przeprowadzono według kryterium walorów etycznych, czyli wpływu na ukształtowanie pozytywnych postaw moralnych zwłaszcza dzieci i młodzieży.

„Opheniben Devłorestyr” („Opowieści Biblijne”) to publikacja sfinansowana ze środków zwiększonej subwencji oświatowej dla dzieci romskich. Dziękujemy Władzom Miasta Radomia za okazane zainteresowanie problemami naszego środowiska oraz zgodę na realizację tego projektu wydawniczego.

Purano Testamento

Syr Devłoro kerdzia sveto

Hara berś dałeske na sys ćsi syr korkoro Devłoro.

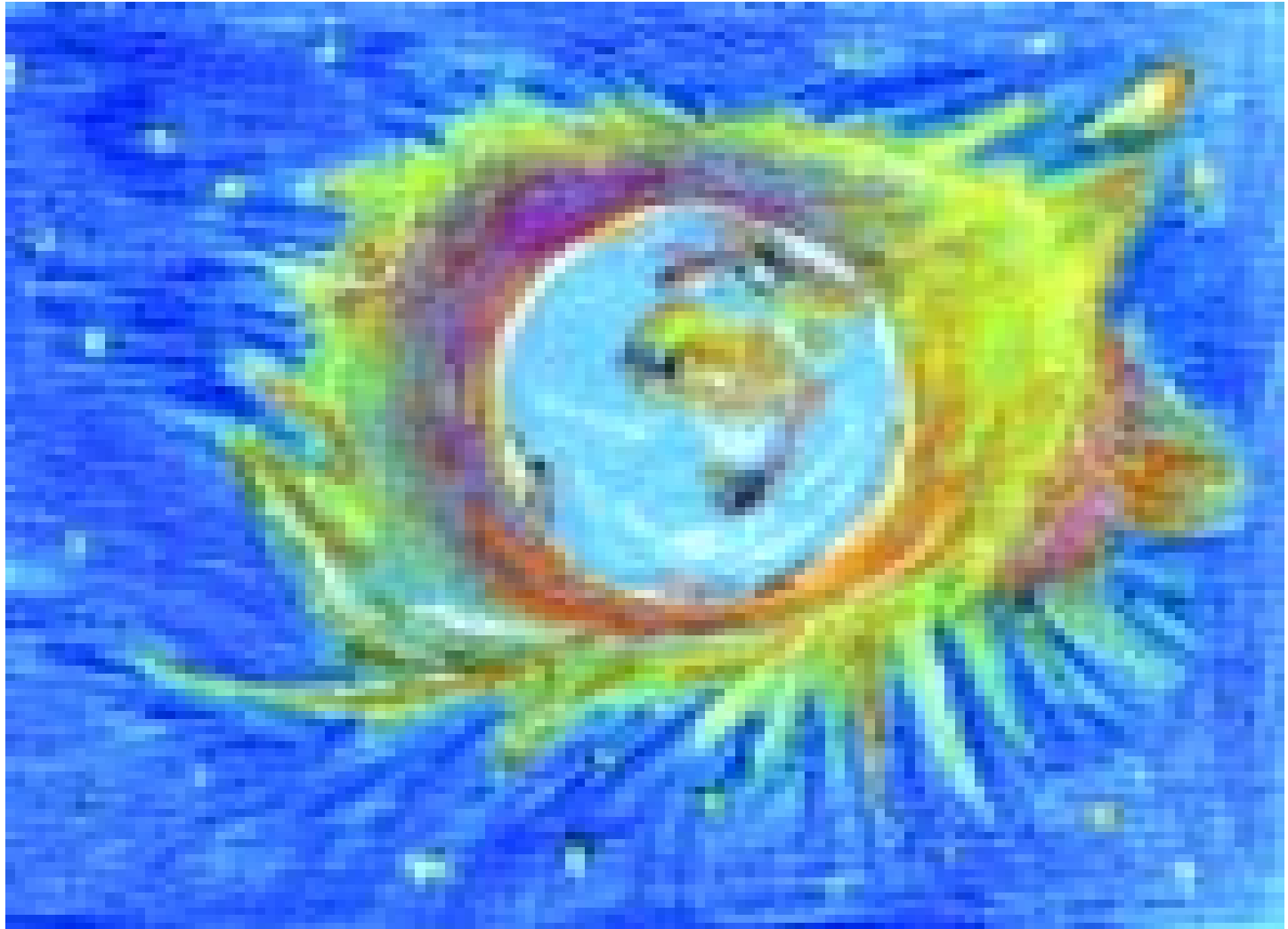
Te jek dyves Deveł skerdzia phuw i boliben. Tamto sys pe ceło sveto dałeske Devłoro skerdzia dud. Phendzia kaj dud khareła pes dyves a tamto khareła pes rat.

Pe ławyr dyves Devłoro rozkerdzia pania cełe swetostyr: jek pania ćsine pe phuw a ławyr pe berga. Phendzia Devłoro kaj berga khareła pes boliben.

Te tryto dyves rozkerdzia Devłoro pania phuwiatyr dzia kaj sykadzia pes siuki phuw a pania skendyne pes te jek śteto. Deveł phendzia kaj do śteto khareła pes morzo. I phendzia Devłoro kaj pe siuki phuw te wybarion ciaria i rukha. I dzia pes kerdzia, wybaryne pe phuw ciaria i rukha.

Te śtarto dyves Devłoro skerdzia cierhenia pe boliben. I phendzia Devłoro kaj kham hacioła dyvese a ćhon raciasa.

Te panćto dyves phendzia Devłoro kaj dre pania te jawen maćsie, teł boliben

cirykłe. I dzia pes kerdzia sykade pes maćsie i ławyry istoty dre pania a cirykłe pe boliben.

Te siofto dyves Devłoro phendzia kaj phuw te wydeł sare ławyren istoten. I dzia pes kerdzia.

Deveł dykcia kaj saro so skerdzia sys łaćsio i phendzia kaj kereła manusies. Manusies kaj podymen jaweła te Devłoro i poligireła sare maćsien i ławyry istoten. Skerdzia Devłoro mursies Adamos i dziuwła Ewa. Devłoro ciacies kamełys manusien a pe sveto sawo łenge dyja na sys meryben, duk, bok, naswalipena.

Te eftato dyves Devłoro odkhynija pošli ceło buty sai skerdzia i dołe ćsirostyr eftato dyves sy święto.

Devłoro zaligirdzia Adamos i Ewa te siukar weś – Edeno. Sys doj but rukha a pe rukha łaćsie te haben owocy. Devłoro phendzia łenge kaj sare rukhendyr moginen te zreskireł owocy i łen te hał. Te jek ruk na sys łenge frej te poddział.

Dre boliben sys dzide angeli. Jek łendyr holinakro sys pe Devłorestyr pał dowo kaj Deveł kamełys manusien. Hyria angelo zaparudzia pes dre sapestyr i naphendzia dziuwła kaj te zreskireł phabuj dołe rukhestyr te sawo na sys łake frej te poddział. Ewa zreskirdzia, dandyrdzia phabuj i podyja peskre romeske i jow dandyrdzia phabuj.

Pał na hara Devłoro jawia te Edeno i halija kaj manusia łes na posiunde. Wytradyja łen siukare wesiestyr i dołe cirostyr manusia naswalon, phurion i meren.

Arka Noe

Hara, hara bersia pošli dowo syr Devłoro wytradyja manusien Edenostyr dzido sys pe sveto murś sawo pes kharełys Noe. Sys łes romni i tryn ćhawe a ćhawen sys łengre romnia.

Te doła ciry manusia sys dasawe hyria kaj Devłoro źałynełys pałso łen kerdzia i kamełys łen te wymareł. Jek manuś udełys pes Devłoreske pał dowo kaj sys łes łaćho dzi i kandełys Devłores. Nadgeja dasawo

dyves kaj Deveł przephendzia te Noe:

- Manusia sy hyria i na kanden pes mandyr, dołeske wymarawa łen saren. Tu sker kaštendyr arka, bo zmekhawa pe sveto potopo kaj saro so hyria te potasadzioł. Wligir pe arka po duj sarendyr cirykłendyr i ławyre istotendyr a so łen wligiresa wćhuw łenge i tuke haben. So dawa saro skereso wdzia khetane tyre semencasa pe arka i ziakir.

Noe kerdzia saro dzia syr łeske phendzia Deveł. Pošli sawoś ciro Devłoro

peskre waštesa phandzia arka a pošli eŧta dyvesa zmekcia pe sveto bare brysinda saŧe denys peŧdy štardesia dyvesa i štardesia racia.

Dzia pani zaćhudzia ceŧo phuw i saro so sys pe phuw zatasadzija. Noe i ŧeskry semenca i sare istoty saŧe sys pe arka przedzidine.

Syr brysind przećsija te deŧ bolibnatyr Devŧoro phendzia baŧwalake kaj te osiućkireŧ phuw. I dzia pes kerdzia pani operetys. Noe na dzinetys so sykadzia pes kajś siuki phuw doŧeske wymekcia cirykŧes a cirykŧo paŧ nahara rysija pe arka. Noe halija kaj ceŧo phuw sy zaćhudo. Paŧ eŧta dyvesa Noe wymekcia ŧawyres cirykŧes ne i dowa cirykŧo paŧ nahara rysija pe arka. Paŧ ŧawyr eŧta dyvesa Noe wymekcia goŧabkos, cirykŧo rysija pe arka ne dre muj rykireŧys zielono randziory. Noe halija kaj pani opeja a phuw siucioŧ.

Pošli sawoś ciro Deveŧ paŧe przephendzia te Noe:

- Wydzia tyre semencasa i sare istotenca arkatyr. Mek rozdian pes pe ceŧo phuw.

Noe skerdzia oŧtarzo i śćhudzia Devŧoreske ofiara a Devŧoro phendzia kaj butedyr na wymareŧa sare manusien. Deveŧ dyja manusienge i sare istotenge ŧaw kaj na zmekheŧa ŧawyr moŧo pe sveto potopo. Kaj sare te rypyren sawo ŧaw dyja kerdzia pe boliben tęcza.

Józefo ćhawo Jakuboskro

Sare manusia sałe sys dzide pe sveto pošli poto-
po rakirenys jekhe ćhibiasa. Pełdy hara bersia dzide
sys khetane syr jek semenca i na rozdianys pes pe
ceło sveto. Manusia wychude baro foro i kamenys te
wychuweł huci wieża sawy doreściaby te boliben. Dyk-
cia dowo Devłoro i na udyja pes łeske so keren manu-
sia dołeske posparudzia łenge ćhibia dzia kaj jek je-
khes te na halon. Manusia na wyćsiude do wieża i
rozgene pes pe sare svetoskre ryga.

Jekhe semencatyr wykendyja Devłoro mursies kaj
pes kharełys Abrahamo i przephendzia łeske kaj jawe-
na łes dzia but ćhawore syr cierhenia pe boliben a łeskry
semenca jaweła syr ceło them. Do manusia kharen pes
Ćsinde. Deveł dyja Ćsindenge ław kaj so łes kandena bahtało jaweła łengro dzipen.

Pošli hara bersia praskulontko Abrahamoskro kaj kharełys pes Józefo sys łacze
manusiesa i ciacies kamełys Devłores. Dad Józefoskro kharełys pes Jakubo, sys łes
but ćhawe i ćhaja ne butedyr sarendyr kamełys Józefos.

Te sawoś dyves doreścia Józefo peskre dadestyr newy thalik. Pał dow a łeskre pszała sys pe łestyr holinakre i syr khetane sys te bergi sphande peskre pszałes i ćhurdyne łes te hor kuła. Na dur tradenys parutary pe wielbładendyr i pszała bikinde łenge Józefos te pyshary. Dzia terno Ćsindo doreścia pes te them kaj khareł pes Egipto a doj kindzia łes barwało gadzio.

Mišto pes dzidziołys Józefoske te do gadzio bo Devłoro sys paś łestyr i rakhełys łes sare bibahciendyr. Pełdy hohaiben do gadzieskre romniakro Józefos zaphande te śtaryben. Devłoro i dre śtaryben rakhełys Ćsindes kaj sawyś bibaht pe łestyr te na pereł.

Jekwar Józefo przephendzia syr te haloł sune sawe dyne duj gadzie zaphande te do korkoro śtaryben. Jekheske przephendzia kaj pał tryn dyvesa wydziała pe frej a ławyreske kaj pał tryn dyvesa ćsieła zamardo. Kerdzia pes dzia syr przephendzia Józefo, ne gadzio kaj wygeja pe frej łestyr zabyskirdzia.

Pośli duj berś khynigo Egiptoskro – Faraono dyja sune efte thule guruwnien kaj sys shane pełdy efte siuke guruwniendyr i efa giwa siukar sawe sys zabaryne pełdy efa siuke giwa. Nikon łeskre fiłacinatyr na dzinełys syr te haloł do sune. Kana przybyskirdzia pes do śtarybnytke gadzieske Józefo. Faraono khardzia śtarybnatyr Józefos, ophendzia peskre sune i pućcia pes syr łen te haloł. Korkoro Devłoro podphendzia Józefoske syr te haloł sune. Dzia efa thule guruwnia i efa siukar giwa dow a sy efa bersia łacze kaj but haben jaweła te Efipto, efa siuke giwa i siuke guruwnia dow a sy efa bersia hyria kaj bary bok jaweła te Egipto. Faraono pacija Józefoske i kerdzia łes zarządca pe ceło them. Józefo pełdy efa bersia skendelys

haben kaj so jaweła eſta bersia bok manusien te jaweł so te hał. Saro kerdzia pes dzia syr Józefoske przephendzia Devłoro. Dre Egipto sys eſta łaćhe bersia a pošli łendyr eſta bersia bok.

Józefo ciacies paciełys dre Devłorestyri dołeske saro pes łeske wydziałys. Bok sys baro pe ceło sveto i dogeja te them Ćsindengro. Na sys so te hał Józefoskre dades i łeskre pszałen. Jakubo phendzia te peskre ćhawore kaj te Egipto sy haben i so kamen te dzidzioł sy te tradel i te kineł Faraonostyr haben. Syr ćhawe Jakuboskre dotradyne te do them, dykte kon sy doj zarzadcasa ne na prynckirde peskre pszałes. Józefo łen prynckirdzia i wypućcia pes łendyr karyk jawne, kon sy łengro dad. Greho pe łeske kerdzia syr pe łendyr dykhełys i zabyskirdzia łenge saru hyria so łeske kerde. Zamangdzia łen te pe khetane cełe semencasa. Pošli sawoś ciiro Jakubo peskre ćhaworenca przeligirdzia pes te Egipto i doj bešte sys Ćsinde hara bersia.

Mojżeszo

But bersia przegene syr Ćsinde – semenca Jakuboskry jawia te Egipto. But butedyr Ćsinde dzide sys te do them i gadzienge Egiptostyr dowo pes na udełys. Newo Faraono kamełys kaj te zamaren sare tykne Ćsindytkne ćhaworen. Jek Ćsindyca ugarudzia peskre ćhawes te khorba i wćhurdyja łes pe pani. Do paniestyr wylija ćhawores Faraonoskry ćhaj i wygarudzia łes syr peskre ćhawores. Dyja łeske ław: Mojżeszo.

Syr Mojżeszo wybaryja dodzindzia pes kaj sy Ćsindo. Te sawoś dywes dykcia syr gadzio Egiptostyr mareł Ćsindes ciupniasa, na wrykirdzia - htyłdzia do gadzies i zamardzia. Do sarestyr dodzindzia pes Faraono i Mojżeszo hylcija te ławyr them. Doj przephendzia te jow Devłoro. Sykadzia pes łeske syr rozhaćkirdo ruk i phendzia kaj kameł te wyligireł peskre Ćsinden Egiptostyr a Mojżeszo sy łen te poligireł.

Rysija Mojżeszo te Egipto i jawia te Faraono. Phendzia łeske kaj Ćsindengro Deveł kameł te załeł peskre manusien Egiptostyr a so Faraono na kameła łen te mekheł Devłoro mekheła pe Egipto nasfalipena i ławyr bibahcia. Khynigo na kame-

Łys te wymekheł Ćsinden bo kerenys pe łestyr buty, dołeske Devłoro rozholisyja i mekcia pe Egipto deś plagi. Faraono halija kaj na ni łes dasawy zor i phendzia kaj Mojżeszo te załeł peskre manusien.

Ćsinde zaline saro so łen sys i gene pał Mojżeszostyr. Dogene te baro pani i na sys łen syr pełdy łatyr te przedział. Devłoro peskre zoriasa rozkerdzia pani pe duj ryga i sykadzia pes siuki phuw. Ćsinde Przegene pe ławyr ryk. Te dowo ciro

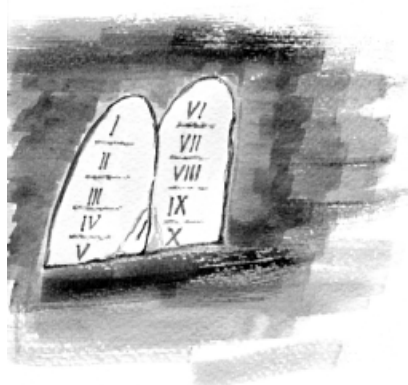

Faraono sparudzia ław i kamdzia peskre manusienca te napereł i zaryškireł Ćsin-
den. Syr dotradyja i wgeja peskre heładenca pe siuki phuw maškir pani – Devłoro
mekcia pania a Faraono i łeskre manusia potasadzine.

Ćsinde hara bersia dzianys te newy phuw kaj łenge dyja Devłoro. Dre drom
Ćsinde hanys manna sawy łenge Devłoro ściurdełys bolibnatyr.

Pošli sawoś ciro Deveł phendzia Mojżeszoske kaj te wdział pe bary berga-
Synaj. Doj dyja Deveł łeske deś przykazani naćsinde pe bara. Kana sare Ćsinde sys
te kandeł Devłores i te kereł dowa so sys naćsindo pe bara. So dzia kerenys Devłoro
rakhełys kaj bibaht pe łendyr te na pereł.

Na te sare ciry Ćsinde kandenys Devłores i pał sare moły so kerenys soś hyria
Devłoro łen marełys a so sys kandune dełys łenge frejda i baht.

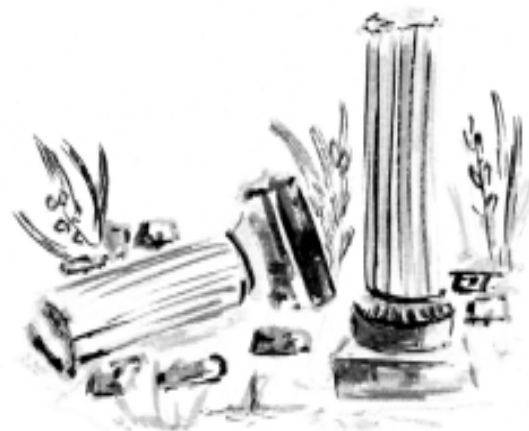
Hiobo

Dre them sawo kharełys pes Us dzido sys gadzio Hiobo. Łaćsio sys łestyр manuś, ciacies kamełys Devłores i na kerełys ćsi hyria. Devłoro rakhełys Hiobos dyja łeske but frejda i baht dre dzipen. Sys łes łaćhi romni, eřta ćhawe i tryn ćhaja. Sys łes pherdo phuw i but barwalipena.

Te jek ciro jawia te Devłoro Beng. Pućcia pes łestyр Devłoro:

- Karyk jawian?
- Przegejom ceło phuw – odphendzia Beng
- A dykcian myre sługa Hiobos? Pe ceło sveto na ni ławyr dasawo kuć manuś kaj dzia man kameł.
- Dykciom łes. Hiobo dołeske tut kameł kaj dyjan łeske baro barwalipen i baht. Załe łeske saro miśtypen a dykhesa Devła kaj tut kosieła i obrakireła.
- Miśto, mek dzia jaweł – załe łeske saro barwalipen, ne pe łestyр korkorestyr waśt na ćhuw.

I dzia pes kerdzia Beng zalija Hioboske saro so łes sys: kher, łowe, barwalipen. Te jek dywes zamardzia sare łeskre ćhaworen. Hioboske pharo sys pe dzi ne jek hyria

ław na phendzia pe Devłorestyr:

- Devłoro saro mange dyja i Devłoro saro zalija.

Pafe jawia Beng te Deveł a Deveł pafe łes pućcia:

- Karyk jawian?

- Przegejom ceło sweto.- odphendzia hyria manuś.

- Dykcian myre słuğa Hiobos? Zalijan łeske saro so łes sys a jow i dzia man na kosieł i jek hyria ław pe mandyr na phendzia.

- Manuś saró kereta kaj te zarykireł peskro dzipen. Mek pe łestyr pharo naswalipen a dykhesa kaj pes tutyr odryśkirła.

- Mišto mek dzia jaweł. Mek pe łestyr naswalipen, ne rypyr na ni tuke frej te załeł łeske dzipen.

I dzia pes kerdzia Beng mekcia pe Hiobostyr naswalipen kaj pes khareł trądo. Ciororo i znasfalakirdo Hiobo pašto sys pe phuw a łeskry romni dzia te jow rakirełys:

- Dyk Devłoro tut omekcia, przekoś łes i mer.

- Hyria i dynałes rakires. Ławys Devłorestyr saró łaćho so mange dełys, kana przyła-wa saró hyria.- odphendzia Hiobo.

I kana na magirełys i na kosiłys Hiobo Devłores. Deveł saró dowá dykhełys i zryśkirdzia peskre sługake saró so łeske Beng zalija. Hiobo wysaścija, pałe sys łes efa ćhawe i tryn ćhaja i but barwalipena.

Saró sy dre Devłoreskre wašta i Jow na zabyskireł nikonestyr. Łaćsio manuś sygiedyr czy haredyr doreseta Devłorestyr frejda i baht.

Newo Testamento

Syr Jezuso jawia pe sveto i syklakirefys manusien

Te Purano Testamento Devłoro przephen-
dzia kaj łeskro Ćhawo jaweła pe sveto pał dawa
kaj te oddeł peskro dzipen pał manusiendyr.

Duj bara bersia daśeske jawia pe sveto, te
Ćsindytko semenca ćhaworo – Jezuso. Łeskry daj
kharefys pes Maryja a dad Józefo. Dada Jezuso-
skre wykendyne pes dre baro drom. Dzianys pe zał
warykicy dywesa. Syr dogene te Betlejem na sys
łen śteto pe raćkiryben dre foro, dośeske zarykirde
pes dre stała. dre do ciro sykadzia pes pe boliben
newy cierheń sawy sykawełys manusienge drom te
Betlejem. Pał do cierheń dzianys tryn khynigi du-
ratunendyr themendyr.

Jezuso jawia pe sveto dre do stała, doj rakte
łes khynigi i gawytka gadzie kaj rakhens dre bergi bakren. Khynigenge drom sykadzia
cierhen a gawytke gadzienge Devłoreskro Angelo. Khynigi jande Jezusoske sowna-

kaj (dośeske kaj Jezuso sy Khynigo), kadzidło (dośeske kaj Jezuso sy święto) i mirra (dośeske kaj Jezuso ćsieła zamardo te bare dukha).

Te doła ciry dzido sys khynigo Ćsindengro- Herodo. Siundzia jow kaj jaweła pe sveto „newo khynigo” i wystrasija dośestyr. Phendzia peskre heładenge kaj te zamaren sare ćhaworen sałenge na przegene duj bersia, dośeske Jezuso peskre daden- ca hylcija te Egipto. Syr Herodo meja, Jezuso rysija te peskro them i foryco – Naza- reto. Doj bariołys i sykłołys. Łańcho i godo sys łestyr ćhaworo, dośeske udełys pes Devłoreske i manusienge. Jezuso dzinełys kaj łeskro ciaciuno dad sy Deveł ale kan- dełys Juzefos i Maryja.

Syr dobaryja te peskre bersia geja paś baro pani kaj łeskro duratuno pszał bofe- łys manusien. Jezuso podgeja te Jano Chrzcielo i mangełys kaj i łes te bofeł. Syr Jano zamoćkirdzia Jezusos dre pani i łes bołdzia pe boliben sykadzia pes parno go- łąbko i Deveł phendzia bolibnatyr kaj Jezuso sy łeskro ćhawo. Dośe cirostyr Jezuso kerełys cudy i sykłakirełys manusien syr te dzidzion kaj te uden pes Devłoreske.

Te sawoś dyves geja Jezuso peskre semencasa pe biaw. Syr przegene warykicy śtondy na ćsija moł i na sys so te ćhuweł pe tysi. Daj Jezusoskry podgeja te jow i phendzia kaj na ni butedyr moł. Jezuso na kamełys ćsi te kereł, ne Maryja łes mangełys. Jezuso phendzia kaj te ćhuwen dre khore pani i przeparudzia pani dre łaćsio moł.

Pośli sawoś ciro geja Jezuso te foro Galilea i doj wykendyja peske mursien sałenca pireła pe ceł them i sykłakirełys manusien. Pełdy do sare ciry kerełys but

cudy: osaściakirełys naswałunen, odzidziakirełys mułe manusien. But moły sykawełys kaj bićhadzia łes pe phuw Devłoro. Na sare dre dawa pacienys. Jezuso syklakirełys sare manusien: ciororen i barwałen, łaćhen i hyriunen, ternen i phuren a kaj sare łes te halon ophenelys łenge Devłorestyr i łeskre Themestyr dre Boliben dre przypowieści.

Jezuso ophenet Devforestyr i łeskre Themestyr dre Boliben

Ophenetys jekwar Jezuso kaj sys peske gawytko gadzio i ćhurdełys giw pe phuw.

Jek giw peja pe drom, ławyr pe bara, tryto mańkir cierni, śtarto dre łaćhi phuw.

Giw kaj peja pe drom na wybaryja do łeske kaj przynašte cirykłe i shane giw. Giwes kaj peja pe bara na sys phuw i kham

łes sygo shaćkirdzia. Giwes kaj peja dre cierni na sys zor te barioł. Giwa kaj pene pe łaćhi phuw siukar wybaryne i kerde pes łendyr but butedyr giwa.

Pucienys pes manusia syr te haloł da opheniben a Jezuso łenge dowo wýchu-

dzia. Giw dawa sy Ław Devłoreskro. Do Ław siunen manisia i na halon łes – jaweł
hyria manuś i syr cirykłe załeł Devłeskro Ław łengre dzijendyr. Ławyr manusia siu-
nen i sygo przyłen te peskro dzi Ław Devłoreskro ne so pełdy dowa pharedyr pe

łenge dzidzioł łengro paciben wyhacioł. Pałe ławyr manusia siunen Ław Devłeskro ne tugi da svetoskre i miśtypena zamaren dre łendyr Ław. Nikon łendyr na wdziała dre Devłoreskro Them dre Boliben.

Manusia kaj siunen, halon i ciacies przyłen te peskro dzi Ław Devłeskro sy syr giw kaj peja pe łacchi phuw – pacien zorałez i ceło ciro dzide sy dzia syr Devłoro pheneł, dołeske jone wdziana te Devłoreskro Them dre Boliben.

Łačo Samarytano

Jezuso syklakirefys manusien kaj te kamen pes syr pszała. Pucienys pes manusia Jezusostyr kon sy łengro pszał, sare ławyr manusia? doła kaj sy te jek semenca, them? doła kaj pacien te jekhe Devłorestyr?

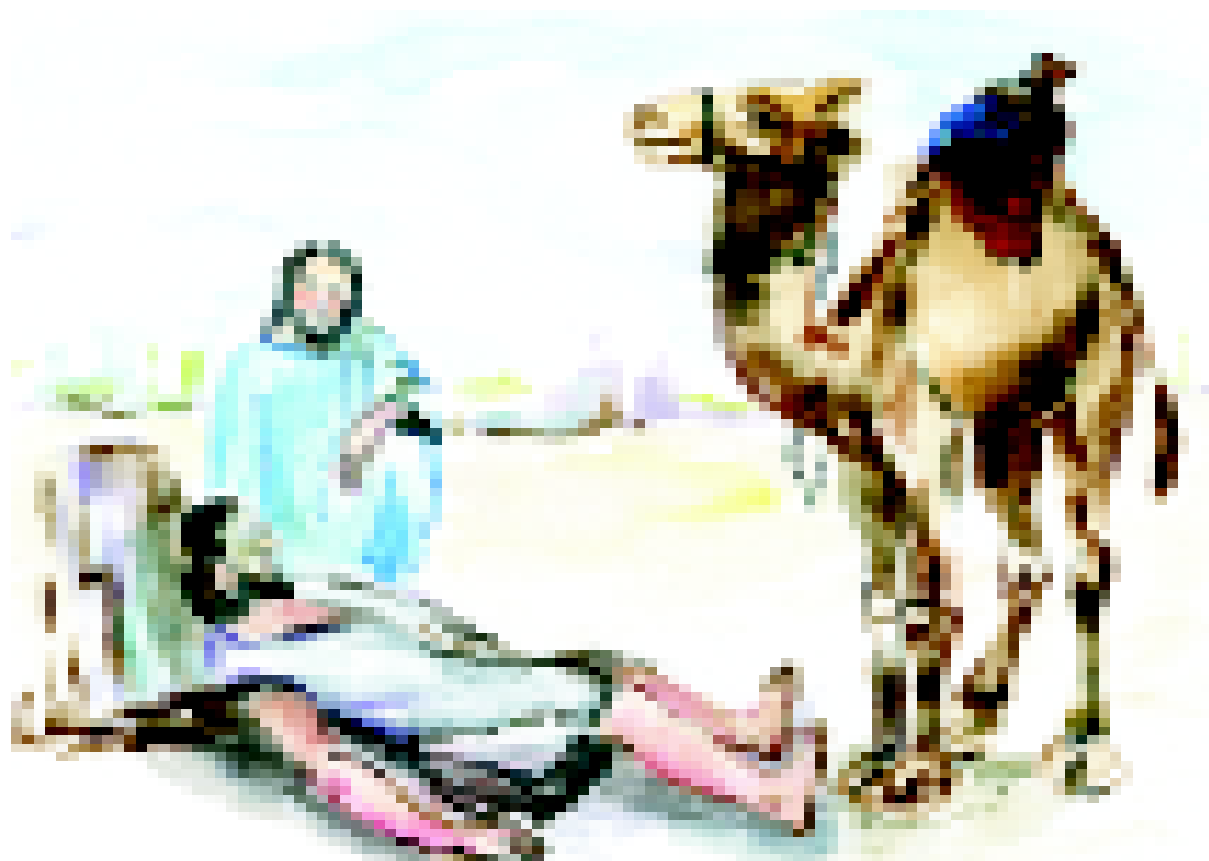
Jezuso ophendzia łenge przypowieść gadziestyr kaj wytradyja kherestyr a pe drom napene łes ciora. Pomarde łes zorałes i mekte pe drom kaj te mereł. Przedzianys paś łestyr but patywałe Ćsinde kaj sy do korkore forostyr, themestyr, kaj dzia korkoro pacienys dre Devłorestyr i na podyne łeske waść. Przedziałys do dromesa gadzio Samarytano kaj na sys dre patyw te ławyr Ćsinde, bo phenenys kaj Samarytany hyria pacien dre Devłorestyr. Do Samarytano dykcia pomarde gadzies, zalija łes te peskro kher i doligirdzia te sasty-

Ophendzia Jezuso przypowieść i pucieł pes manusiendyr:
- Kon sys ciaciuno pszał pomarde gadzieskro?

- Samarytano – odphende manusia.

Pucienys pes apostoły syr te haloł da opheniben. Jezuso łenge phendzia kaj na dawa sy jamaro ciaciuno pszał kaj sy jamenca syr saro sy mišto a dawa kon podeła jamen-ge wašt dre tuga, naswalipen i ławyr bibahcia. Te sare semency (thema) sy łácsie i hyria manusia. I na dowa sy łáčho kaj dzia pestyr phenel a dowa kaj łáčhes kereł i łáčhes dzidzioł. So kon rakireł kaj pacieł dre Devłorestyr a na ni dzido dzia syr Devłoro kameł na wdziała dre Devłoreskro Them dre Boliben.

Ćhawo marnotrawno

Pucienys pes manusia Jezusostyr so kereła Dewłoro so kon zgrehakireła, zmekheła pe łesty bibahcia, meryben? So te kereł tasawo manuś?

Ophenetys Jezuso kaj sys gadzies duj ćhawe. Ternedyr phendzia te peskro dad kaj te deł łeske phaś barwalipen sawo łeske przyperet. Dad dyja Terneske phaś peskro miśtypen a pał na hara ćhawo wytradyja te ławyr thema i doj wydyja sare łowe.

Nalija pes te buty te gawytko gadzio i pasinełys blikien. Bokhało sys a nikon na dyja łeske haben. Hali Terno kaj hyria kerdzia syr odgeja peskre dade-styr i phendzia kokoro te pe:

- Te myro dad sługien sy so te hał a me daj obreskirdo bokhatyr meraw. Hyria kerdziom kaj odgejom kherestyr. Rysiulawa te dad so man przyłeła jaława łeskre sługasa.

Syr rysiołys te peskro kher łeskro dad durałestyr łes dykcia. Wynaścia pe drom i roibnasa oblija ćhawes.

- Hyria kerdziom, na kandawys Devles i tut myro dad. Na som moł te jaweł tre ćhawesa – phendzia Terno.

Dad saro hyria łeske zabyskirdzia bo bary frejda sys łes dre dzi. Phendzia peskre służyenge kaj te janden nowe fliki łeskre ćhaweske i te zaćhuwen tysia habnasa i pibnasa. Kerdzia bary patyw peskre ternedyre ćhawske.

Phuredyr ćhawo holinakro sys pe peskre dadestyr kaj dzia mišto przylija łeskre psza-łes. Dad odphendzia łeske:

- Tu pełdy sare ciry san paś mandyr. Saro so myro sy tyro. Frejdziuwas kana sare bo myro ćhawo sys muło a oddzidzija, nasiadzija a odrakcia pes.

Devłoro sy syr dad a manusia syr ćhawore. So odryśkiras jamen Devłorestyr sam syr marnotrawno ćhawo. Sare manusia keren soś hyria ne so przemangena Devłores i rysiona pe łaćho drom Devłoro odmekheła manusienge grehy i przyłeła łen te peskro kher dre Boliben. Manusia kaj rysion te Devłoro den łeske bary frejda.

Zanasiado bakroro

Ławyr moło Jezuso rakirełys te manusia kaj so pastuszkoske nasiadzioła te bergi bakroro jow mekheła saren ławyre bakren a działa te rodeł dołes kaj zanasiadyja.

Manusia sy syr bakre a Devłoro syr Pasterzo. So jek manuś odrysiola Devłorestyr jow kameła łes te odrakheł i te ryškireł pe łácsio drom.

Łowe

Jezuso syklakirełys kaj kon pacieł dre Devłorestyr sy łestyr te ophenel ławyre manusienge, dzia kaj syr najbutedyr manusia te dzinen Devłores i te dzidzion syr jow kameł.

Te sawoś ciro ophenelys Jezuso kaj khynigo te jek dyves khardzia peskre tryne sługien i dyja jekheske – pańc łowe, ławyreske duj a trytuneske jek łow i phendzia łenge kaj te zahtyfen butedyr.

Sługa kaj doreścia pańc łowe paruwelys i zahtyłdzia duj moły dakicy, dzia korkoro kerdzia ławyr sługa.

Tryto zagardzia łow dre kuła.

Pośli sawoś ciro khynigo pałe khardzia sługien. Jek oddyja łeske deś łowe, ławyr śtar łowe, tryto jek łow.

Phendzia khynigo te duj służy kaj łaches kerde i dośeske kaj dzinenys te uryki-
reł kuty doresena but. Trytuneske sługake phendzia kaj hyria kerdzia a dośeske kaj

na dzinełys te urykireł kuty i do kuty jaweła zalino. Khardzia peskre heładen i za-
phandzia łes te štaryben.

Jezuso wychudzia syr te haloł da opheniben. Khynigo dawa sy Devłoro a służy
manusia. Sarenge manusienge Devłoro soś deł i so manuś dowa na urykireła saro
jaweła łeske zalino. So manusia na kandena Devłores na zahtyłena peske pe Boliben
– dzia syr tryto służy. So kandena Devłores jawena przyline te Boliben – dzia syr
łaćhe służy.

Syr Jezuso ćsija zamardo, oddzidzija i geja te Boliben

But syklakirde Ćsinde na halonys Jezusos. Darenys kaj łeskro syklakiryben odryškireła łendyr manusien, kaj manusia łen na kandena. Do Ćsinde uphende pes kaj htyłena i wydena Jezusos pe zamaryben rzymianenge. Syr pes uphende dzia kerde. Jek apostoło Jezusoskro - Judaszo wydyja łes Ćsinden-ge. Dorećcia łendyr pał dowo tryjanda rupune łowe. Syr hełade htyłde i phande Jezusos, Judaszo halija kaj kerdzia hyria i oddyja do łowe a pał na hara bładzia pes bo dzinełys kaj Devłoro pełdy sare ciry na zabyskireła łeske so kerdzia.

Ćsinde ligirde Jezusos pe ciaciepen. Doj rzymsko gadzio – Piłato sys te wydeł łes pe zamaryben. Piłato przesiundzia Jezusos i halija kaj dawa manuś ćsi hyria na kerdzia, dołeske na kamełys łes te zamareł. Ćsinde bonciakirenys manusien i Piłato

kerdzia dowa so kamenys. Rzymska hełade ciupniencia pomarde Jezusos, začhude łeske pe siero korona ciemiendyr i wysanys pes łestyr.

Gił belwel Jezuso dogeja te berga kaj khareł pes Golgota. Doj przymarde łes te trusiul i zamarde. Pošli łeskro meryben tamfo kerdzia pes dre ceło foro a phuw zora-łes zacytryja. Wystrasine sare manusia a but przedykte pe jakha i haline kaj zamarde ciaciunes Devłeskre Ćhawes.

Jezuso but moły ophenelys kaj ćsieła zamardo a pošli tryn dyves oddzidioła. Dzia pes kerdzia, przegene tryn dywesa i Jezuso oddzidzija. Sykadzia pes duje Marienge a pał na hara peskre aposofenge. Pošli sawoś ciro Jezuso rysija te peskro Dad i geja te Boliben.

Saro kerdzia pes dzia syr przephende te Purano Testamento i syr przephenelys kokoro Jezuso. So kamen te dzineł butedyr łeskre dzipnatyr i dołestyr so syklakirełys den apre Biblia.

Słowo wstępne	5
Syr Devłoro kerdzia sveto	8
Arka Noe	12
Józefo ćhawo Jakuboskro	15
Mojżesz	19
Hiobo	22
Syr Jezuso jawia pe sveto	26
i syklakirełys manusien	
Jezuso opheneł Devłorestyr	31
i łeskreThemestyr dre Boliben	
Łaćho Samarytano	34
Ćhawo marnotrawno	36
Zanasiado bakroro	39
Łowe	41
Syr Jezuso ćsija zamardo,	44
oddzidzija i geja te Boliben	